

Bevezető a konferencia jegyzőkönyvéhez

Az öt világrészben szétszórt magyarság összetartozásának a tudata oly becses kincs, melyet minden magyar ember, akinek lelkében még nem némult el az anyanyelv csengése, még nem halványodott semmivé a közös történelmi múlt emléke, féltékenyen és aggódva őriz énjének legbelső rejtékében. Lehetnek és vannak magyar és magyar között az élet igen fontos kérdéseiben eltérő nézetek, de mindezekon túl és mindezek fölött minden magyar ember belső titkos ösztöne, egész szellemi és erkölcsi valósága abba a magyar — akár népi, akár magas — kultúrába nyújtja le gyökérszárait, melyet annyi évszázad pusztító viharai ellenére töretlen akarással, szívós munkával épített ki a mi népünk. S ha e szálak elszakadnak vagy elfonnyadnak, a gyökértelenül maradt egyén csak nagysokára tud bizonytalanul belekapaszkodni az idegen talajba.

Az idegen nyelvű népek tengerében élő, kis szigetekre, sokszor a legapróbb szórványokra töredezett magyarság azonban a dolgok természeténél fogva ki van téve a lassú felolvadásnak, a pusztulásnak. Különösen, ahol egymástól távol, egymással nem érintkezve harcolnak az étellel a magyarok, ott rövidesen előbb szűk családi szintre húzódik vissza a magyar nyelv, majd teljesen elnémul, s vele együtt elhal a magyar öntudat, kihuny a magyar kultúra egyre gyengülő visszfénye is. S ez nemcsak az egyetemes magyarság számára súlyos veszteség, de talán még az új otthon adó nép kultúrájából is egy értékes szín kifakulását jelenti. Régóta sokan éreztük, az óhaza határain belül és kívül egyaránt, hogy szükség volna az egyetemes magyarság összefogására, a magyar öntudat serkentésére, sok esetben fölébresztésére, s hogy erre immár nemcsak keresni kell a célravezető utakat, hanem meg is kell tenni az első lépéseket. Ennek a gondolatnak a jegyében született meg az Anyanyelvi Konferencia, mely a világ minden tájáról gyűjtött össze számos olyan magyart, akik eddig is lelkesen munkálkodtak és ezentúl is el vannak szánva munkálkodni a magyarság megtartásán, akik odakint magyar intézményeket, iskolákat létesítettek és tartanak fenn, akik gondozzák nyelvünket és tanítják rá a harmadik-negyedik nemzedék magyarjait, akik ápolják a kis közösségek magyar életét, akik a külföldi magyar sajtót vezetik, akik a szószéken magyarul hirdetve meggyőződésüket ébrentartják az anyanyelv magas szintű ismeretét, akik a művészetek: dal, tánc, zene varázsával kötik össze az óhazai múltat az újhazai jelennel.

A konferencia és a vele kapcsolatos megbeszélések a legőszintébb szó jegyében folytak. Közelebbről megismertük ezekből a külföldön élő magyarság valóságos, országonként változó helyzetét, tanulsággal hallgattuk meg vendégeink kritikáját, föltártuk előttük lehetőségeinket, és előadtuk terveinket, ezeket tüzetesen megbeszéltük velük, segítségünket ígérve és segítségüket kérve. A jelen kiadványunkból, mely vázlatosan bár, de minden lényegeset fölölve számol be a konferencián törtétekről, mindenki megítélheti, miről mit beszéltünk, mit határoztunk és mit terveztünk e konferencián, melyet mindnyájan első lépésnek szántunk. Mi reméljük, hogy az út, amelyre ezennel ráléptünk, célhoz fog vezetni, és így megvalósul majd az az álmunk, hogy a magyarságnak ez az eszmei egysége ne csak lappangó ösztön maradjon, hanem ható, működő valósággá érlelődjék.